

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till.
annika.lofgren@regeringskansliet.se

Återvinningsindustriernas yttrande över Hållbar slamhantering betänkande SOU 2020:3. Betänkande av Utredningen om en giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam, M2020/00078/Ke

Återvinningsindustrierna, ÅI, har getts möjlighet att svara på ovan nämnda remiss. ÅI är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på drygt 20 miljarder kronor och 6 000 anställda. Medlemsföretagen hanterar drygt 11 miljoner ton avfall och återvinningsmaterial i närmare 500 anmälnings- och tillståndspliktiga anläggningar över hela landet. Våra medlemmar återvinner och återför både fosfor, näringsämnen och mull.

Vi välkomnar betänkandet Hållbar slamhantering, (SOU 2020:3) som har överlämnat till regeringen. Vi anser att betänkandet är väl genomarbetat och det är positivt att utredningen även belyser andra ämnen som är viktiga för kretsloppet, som exempelvis kväve och mullbildande ämnen.

Återföring av fosfor, mull och andra näringsämnen från avloppsslam är en central fråga för den cirkulära ekonomin. Det är grundläggande för ett hållbart samhälle att vi utnyttjar våra resurser på det mest effektiva sättet. Detta innebär att vi minskar uttag av jungfruliga råvaror, vilket också medför att klimatutsläppen minskas. Vi är övertygade om att vårt samhälle dels måste sträva efter att bli mer hållbart och resurseffektivt, dels att vi måste arbeta långsiktigt mot cirkulära flöden. Lagstadgad kvalitetssäkring av produkter som är baserad på vetenskap och beprövad teknik måste vara grundläggande i detta arbete.

1. Sammanfattning

1.1 Vi stödjer alternativ 2

Alternativet 2 innebär ett förbud mot spridning av avloppsslam men med undantag för spridning av slam med god kvalitet på jordbruksmark. Detta alternativ ger möjlighet för en kvalitetssäkrad användning av slam som återför både mull och näringsämnen. Det är därför viktigt att direktspridning av kvalitetssäkrat avloppsslam på jordbruksmark även fortsättningsvis är en väg för att både återföra och återvinna näringsämnen och mull som en växtnäringssprodukt. Detta under förutsättning att:

- Direktspridning av avloppsslam på jordbruksmark ska kvalitetssäkras med lagstiftning
- Gränsvärdessättning av avloppsslammets kvalitet är baserad på vetenskap
- Lagstiftat kvalitetssäkrat avloppsslam ska grundas på ett system som utgår från ett liknande system som Revaq-systemet, och kunna revideras utifrån ny forskning och vetenskap som kommer fram

1.2 Jordtillverkning

Vi anser att tillverkning av jord med avloppsslam där näringsämnen och mull ersätter jungfrulig produkt, ska undantas vid ett ev. förbud. Denna jordtillverkning kräver en reglering som utgår från samma principer som vid direktspridning på åkermark.

1.3 Återvinning

Vi anser att minst 75% fosfor samt även krav på att andra näringsämnen och mull återvinns i avloppsslam oavsett teknik eller metod.

1.4 Alternativ 1

Vi avstyrker alternativ 1, förslaget om ett totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag.

2. Våra Motiveringar

2.1 Vi stödjer alternativ 2 med ett förbud mot spridning av avloppsslam men med undantag för spridning av slam med god kvalitet på jordbruksmark.

Direktspridning av avloppsslam på jordbruksmark

Riksdagen beslutade år 2017 om en nationell livsmedelsstrategi. I visionen anges att den svenska livsmedelskedjan år 2030 är globalt konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv att verka inom.

Återanvändning av näringsämnen och mull genom direktspridning av avloppsslam på jordbruksmark ger störst nytta för att efterleva både avfallshierarki och cirkulär ekonomi. Avloppsslam innehåller ett flertal viktiga makro- och mikronäringsämnen utöver mullämnena som växter behöver och det är värdefullt för lantbruket då dagens produktionsformer ger en minskande mängd fastgödsel och köttproduktion koncentreras till allt större enheter. Dagens system med Revaq har styrt upp och förbättrat både arbetssätt och slamkvalité, men det kan förbättras ytterligare. Arbetet har följts upp av tredje part och en dialog har förts mellan olika aktörer och marknaden. Allt med syfte att sträva mot en hållbar återföring av näringsämnen samt mullämnena till alla marker.

Vi anser att det är viktigt att fortsätta direktspridning av kvalitetssäkrat avloppsslam på jordbruksmark, för att återvinna näringsämnen och mull i avloppsslammet. Ett krav för att få räknas som återvinning är att näring endast tillförs jord som annars skulle ha gödslats med andra gödningsmedel.

2.2 Jordtillverkning

Vid jordtillverkning är avloppsslam ett betydelsefullt gödselmedel. Dock krävs en reglering som utgår från samma principer som vid direktspridning på åkermark. Jordtillverkningen ersätter växtjordar exempelvis till gräsmattor, plantering, golfbanor och övriga växtbäddar där växtnäring och mull behövs.

2.3. Krav på återvinning - minst 75 % fosfor men även krav på återvinning av andra näringsämnen och mull

Vi anser att det är viktigt att sätta höga återvinningskrav samt att även inkludera återvinningskrav på andra växtnäringsämnen och mull.

Vid slamåterföring till åkermark återvinns 100 % av näringen, och de tekniker som nu utvecklas för återvinning av fosfor ur t.ex. aska uppvisar klart högre prestanda än 60%. Vi anser att ett krav på återvinning av minst 75 % av fosfor i slammet är motiverat.

2.4 Vi avstyrker alternativ 1, förslaget om ett totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag

Vi avråder från att lagstifta om ett totalförbud utan undantag, enligt utredningens scenario 1. Det skulle slå sönder en fungerande och kontrollerad cirkulär lösning. Vi ställer oss bakom utredningens slutsats att det saknas vetenskapligt stöd för ett totalförbud enligt scenario 1.

Om alternativ 1 genomförs innebär det att man går miste om:

- 100 % återföring av fosfor jämfört med 60 % i alternativ 1
- Värdefulla och för växten livsviktiga mikro- och makronäringsämnen, t ex koppar, mangan, kväve och kalium.

- Värdefulla mullämnen (ofta 1-2 ton/ha), som har stort odlingsvärde på framför allt tunga lerjordar
- Drivkraften med fortsatt fokusering på uppströmsarbetet för att uppnå en kvalitetssäkrad produkt, utfasning av oönskade kemikalier i samhället och renare vattenmiljö.

Stockholm den 20 maj 2020

Viveke Ihd

vd

Återvinningsindustrierna